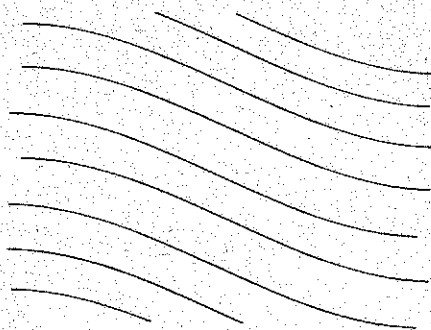

Andragoški center Republike Slovenije
Slovene Adult Education Centre

NOVIČKE

OKTOBER 1996/10

- Peta obletnica ACS in Teden vseživljenjskega učenja ● Govor direktorice ACS na proslavi ● Čestitka predsednika republike ● Ob peti obletnici so nam čestitali
- Nagovor Paula Belangerja ● Nagovor predsednika Državnega zbora dr. Ivana Kristana
- Slovenija prehitela Nemčijo ● Govor Rudija Mogeta ● Pozdrav iz Slovenske Istre
- Odprtje in uvodni nagovor dr. Dimitrija Rupla ▲ DOMA IN V SVETU ● Andragoška poletna šola postaja tradicionalna ● Andragoška usposobljenost in verifikacija novih izvajalcev javnih programov ● Drugi simpozij o zgodovini izobraževanja odraslih v srednjeevropskih državah ● Peta letna konferenca EDEN ● Šesta mednarodna konferenca o zgodovini izobraževanja odraslih ● Učiteljeva osebnost na pragu 21. stoletja ▲ KOTIČEK JE VAŠ ● Teden vseživljenjskega učenja v Krškem ● Učim se sam, z veseljem... ▲ POSVETI, KONFERENCE ▲ PREBRALI SMO ZA VAS ● Hans Altenhuber: Univerzitetno ljudsko izobraževanje v Avstriji 1895-1937 ▲ NOVE KNJIGE ● Pregled Ponudbe izobraževanja odraslih v Sloveniji 1996/97 ● Sabina Jelenc: ABC izobraževanja odraslih ▲ PONUJAJO VAM ● Komplet za učečo se organizacijo ▲ OBVESTILA
- Vabilo na petkovo izobraževalno srečanje ● Zamudniki, še je čas, da se prijavite!
- Trajnostni razvoj podeželja ▲ NOVOSTI IZ KNJIŽNICE ACS

Izdajatelj: Andragoški center Slovenije Urednik: Peter Monetti

PROGRAMSKA ZASNOVA NOVIČK

Novičke so skupni informativni bilten za izobraževanje odraslih v Sloveniji. Z Novičkami želimo izboljšati obveščenost vseh, ki delamo na tem področju ali pa smo kakor koli povezani z izobraževanjem in učenjem odraslih v Sloveniji.

- Uporabniki in naročniki Novičk so lahko posamezniki in organizacije; tisti, ki se ukvarjajo z izobraževanjem in učenjem odraslih poklicno, in tudi tisti, ki delajo to prostovoljno (v društvih, strokovnih, verskih, političnih in drugih prostovoljnih organizacijah).
- Z vsebinsko zasnovo predvidevamo, da bomo v Novičkah objavljali tele vrste informacij o izobraževanju in učenju odraslih doma in v svetu:
  - opis in prikaz dogodkov in dejavnosti v izobraževanju odraslih;
  - razvojne, raziskovalne in druge programe in projekte;
  - sporočila o organizacijah, njihovih potrebah, načrtih in dejavnostih;
  - podatke o izobraževalnih programih in razvoju programov;
  - sporočila o politiki in strategiji izobraževanja odraslih;
  - novosti v upravljanju in zakonodaji;
  - statistične podatke;
  - mnenja, stališča in predloge;
  - podatke in informacije o možnostih in virih za učenje;
  - podatke o napovedanih prireditvah, posvetih, publikacijah in drugih strokovnih dogodkih;
  - prikaze novih knjig, člankov ter didaktičnega in drugega gradiva ter novosti s knjižnega trga;
  - novosti iz naših knjižnic, predvsem iz knjižnice ACS.
- V Novičkah bomo objavljali kratke, jedrnate, objektivne in nepristranske informacije.
- Novičke izhajajo praviloma vsak mesec, gradivo za posamezno številko zbiramo do 10. v mesecu. Za stike s tujino izdamo Novičke trikrat na leto v angleškem jeziku.
- Uporabniki prejemajo Novičke brezplačno. Tako bo tudi v prihodnje, če bomo lahko stroške za njihovo izdajanje poravnali iz javnih sredstev za izobraževanje odraslih.
- Novičke ureja in izdaja Informacijsko središče ACS. Odgovorni osebi: mag. Zvonka Pangerc Pahernik - vodja Informacijskega središča, in Peter Monetti - urednik Novičk.
- Naslov uredništva je: Andragoški center Slovenije, Šmartinska 134a, 1000 Ljubljana, telefon: 061 444 978, faks: 061 445 881, elektronska pošta:

RFC-822: tajništvo.saec@infosol.mss.edus.si

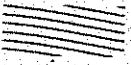
DECnet: STENAR::LJACRS

Peta obletnica ACS in Teden vseživljenjskega učenja

S to številko Novičk želimo še enkrat oznamovati peto obletnico delovanja ACS, se spomniti Tedna vseživljenjskega učenja. Radi bi se tudi zahvalili vsem, ki so nam čestitali, nas vzpodbujali in nam izražali podporo za nadaljnje delo.

Urednik

Govor direktorice ACS na proslavi pete obletnice ACS in odprtju Tedna vseživljenjskega učenja

Spoštovane dame in gospodje, drage sodelavke in sodelavci, spoštovani gosti

Ne ravno danes, temveč v mesecu oktobru praznuje Andragoški center Slovenije peto obletnico ustanovitve. Ko smo se pripravljali na oznamovanje tega dogodka, je bila moja prva misel - pet let, nemogoče, saj smo komaj začeli. Pa vendar je res. Pet let že deluje ta osrednja slovenska institucija za pospeševanje in razvoj izobraževanja in učenja odraslih. Merjeno z delovnimi urami, ki jih pozna zakonodaja, je to pet let, če pa merimo z urami, ki smo jih z zagnanimi sodelavci v tem času vložili v naše delo, pa je več kot šest let.

Začeli smo s šestimi zaposlenimi (Zoran Jelenc, Olga Drofenik, Sonja Klemenčič, Maša Stavanja, Ester Možina in jaz). Imeli smo skupno vizijo. Vendar nas je obseg dela kaj kmalu prepričal, da potrebujemo pomoč, če želimo vizijo uresničevati. Postopoma smo rasli in letos dela v našem centru 30 ljudi. Več kot tretjina zaposlenih ima magisterij ali doktorat, tretjina pa jih je na poti, da si te naslove pridobi. Učenje in izobraževanje sta za nas vitalnega pomena, saj nam oboje daje ljudi, ki svoje izkušnje in znanje vpeljujejo v prakso. Iz te prakse pa črpa ideje za nadaljnje delo, raziskovanje, svetovanje in učenje.

Če se ozremo nazaj na prehojeno pot, si lahko priznamo, da smo nekaj že naredili, hkrati pa nas je tudi strah, ker je še toliko dela pred nami. Do cilja - filozofije vseživljenjskega učenja za vsakega posameznika - bo dolga pot. Nekaj temeljnih kamnov na poti k temu cilju že stoji ali pa se še oblikujejo.

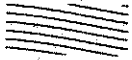
Načelo delovanja centra je bilo ves čas - od študija in analiz do izdelave modela, usposabljanja osebja, vpeljevanja v prakso, razvijanja omrežja in evalvacije učinkov ter zopet naprej v raziskovanje in razvoj. To velja tako za urejanje sistema izobraževanja odraslih kot tudi za širjenje kulture izobraževanja in učenja v Sloveniji. Takšna usmeritev dovoljuje rast temeljne infrastrukture za učenje in izobraževanje odraslih.

Načelo takšnega delovanja najbolj zgovorno prikazujejo izidi projektov, ki jih je razvil Center. V Sloveniji delujejo tri borze znanja - v Ljubljani, Mariboru in Novem mestu. Upamo, da bodo delovale še drugje. V taki obliki menjave znanja sodeluje zdaj več kot 4000 ljudi, ki znanje iščejo, in več 3000, ki znanje ponujajo. Študijskih krožkov, vpeljanih v letu 1993 po švedskem zgledu, je bilo v treh letih 250. V njih se je srečevalo skoraj 2500 ljudi vseh starosti, izbirali so si različne teme, povezane z okoljem, v katerem delujejo. S pridobljenim znanjem bogatijo sebe in okolico, jo skušajo spreminjati, to pa jih spodbuja, da iščejo zmeraj novo znanje.

Opirajo se nova središča za samostojno učenje, ki naj bi ljudem omogočala učenje po njihovih željah in v ritmu, ki je njim prilagojen. Podatki kažejo, da so ljudje s tako obliko več kot zadovoljni. Samo v enem središču, ki deluje le eno leto, je bilo vključenih 400 ljudi. Na različne načine in po različnih poteh pridobljeno znanje bo postopno mogoče ugotoviti in ga tudi potrditi - to je zasnova centrov za ugotavljanje in potrjevanje znanja. Mlajšim odraslim, ki so ob izstopu iz sistema šolanja ostali brez izobrazbe, je že, upamo, da jih bo še več, namenjen Center za mlajše odrasle. Usposabljanje za življenjsko uspešnost je projekt, ki preučuje vzroke, obseg funkcionalne pismenosti v Sloveniji in razvija dejavnosti za dvigovanje njene ravni.

To je le delček obsežnega razvojnega in raziskovalnega dela centra in njegovih projektov. Ne smem izpustiti tistega, kar je nastalo za izobraževanje brezposelnih, za izobraževanje za demokracijo, za nacionalni program izobraževanja odraslih, za trg delovne sile, za boljšo informiranost, za boljše učenje. Dovolj naj bo naštevanja. Še enkrat pa moram poudariti, da je naše delovanje usmerjeno v razvijanje spodbud na državni, lokalni in podjetniški ravni in pri posameznikih. S spodbudami povečujemo ne le izobraževalno ponudbo, temveč tudi povpraševanje po izobraževanju. Številke, o katerih sem govorila prej, potrjujejo, da smo pri tem poslanstvu uspešni. Vsa druga področja centra, kot so izobraževanje, informiranje, publiciranje, svetovanje in mednarodno sodelovanje, so temu podrejena, vse pa je usmerjeno h končnemu cilju - širjenju kulture učenja in izobraževanja. In eden od korakov k temu cilju je tudi Teden vseživljenjskega učenja, ki se začne danes, in za katerega upamo, da se ne bo izpel letos, temveč bo postal manifestacija učenja vseh ljudi po Sloveniji.

mag. Vida A. Mohorčič Špolar, direktorica ACS

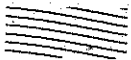
Čestitka predsednika republike

Ob praznovanju tega mladega jubileja vam izrekam iskrene čestitke z željo, da bi svojo pot uspešno nadaljevali, da bi našli prave kačipotete na poti k cilju in izpopolnjevali svojo odličnost, v dobro naše mlade države, ki je v svetu znana ne le po svojih lepotah, temveč tudi po sposobnostih in uspehih njenih državljanov, ki na mnogih strokovnih in športnih področjih dosegajo vrhunske rezultate in se uvrščajo v sam svetovni vrh.

Vaša prizadevanja in uspehi so prispevek k želji Slovenije, da se potrdi kot evropska država, ki bo lahko aktivno sodelovala v dialogu o evropski prihodnosti.

S spoštovanjem,

Milan Kučan

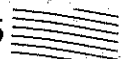

Ob peti obletnici so nam čestitali tujci

- Alan Tuckett, NIACE, Velika Britanija
- Peter Bacher, Danski center za razvoj in raziskovanje
- Per Himmelstrup in dr. Henning Dochweiler, Danski kulturni inštitut
- dr. Keith Forester, Univerza Leeds
- dr. Talvi Marja in Ene Kapp, Andras, Talin, Estonija
- Roger Lewis, Univerza Lincolnshire, Humberside, Velika Britanija
- dr. Pal Soos, Univerza Lajosh Kossuth, Madžarska
- Quentin Whitlock, Dean Associated, Sheffield
- dr. Hannelore Blaschek, Inštitut za izobraževanje odraslih Salzburg

in nekateri drugi.

Čestitk posameznikov in institucij iz Slovenije ne navajamo poimensko, saj jih je preveč, vsem pa velja naša zahvala.

Nagovor Paula Belangerja

Dame in gospodje!

V veliko čast zame in za Unesco je, da sem lahko tu. Kajti v tem trenutku evropske zgodovine ima vaša dežela pomembno vlogo. Ste namreč prav poseben most.

Obstaja resničnost, kjer je to čedalje bolj vidno, to je resničnost vseživljenjskega učenja.

Po vsej Evropi postaja vseživljenjsko učenje osrednji pojem prihodnosti. Začetek prihodnosti bo ustvarjen v najgloblje razmišljajočih deželah. Polavitni vir, iz katerega bo zajemala moč Evropa jutrišnjega dne, je ustvarjalnost Evropejcev. Kaj to pomeni? Pomeni natanko to, da je središče življenja tisti trenutek, ko se razcveti učenje. Če je ustvarjalnost ljudi ključ za vstop v naslednje stoletje, potem sta izobraževanje odraslih in vseživljenjsko učenje ključavnica vrat v deželo uspeha.

V Unescu imamo to prednost, da imamo tu v Ljubljani izjemno raziskovalno središče, ki deluje prav v prihodnosti in za prihodnost. Počaščen sem bil, da sem zastopal Unesco tudi ob ustanovitvi vašega centra pred petimi leti. Takrat vaša država še ni bila priznana. Danes vas že priznavajo kot ustvarjalen, razmišljujoč narod državljanov.

Vaš center pogrebujemo, Evropa potrebuje vaš center. Intenzivno bomo sodelovali z vami.

Vso srečo, Vida!

Paul Belanger, Unesco Institute of Education, Hamburg

Ob odprtju Tedna vseživljenjskega učenja 30.
septembra 1996

**Nagovor predsednika Državnega zbora
dr. Ivana Kristana**

Spoštovani zbor!

Evropska zveza je letošnje leto razglasila za Leto vseživljenjskega učenja. V Sloveniji danes odpiramo Teden vseživljenjskega učenja, ki bo trajal do 5. oktobra.

Kompetentni govorniki pred menoj so že pojasnili bistvo dogajanja. Dejstvo je, da se je v zadnjih letih začel bistven premik v našem razmišljanju in naših predstavah o šoli in o učenju. Uporabljajo se velike besede. Govorijo o revoluciji v učenju. Ali so tako velike besede upravičene? Verjetno so.

Dejstvo je, da se dokončno poslavlja nekdanji koncept, ki se je zadovoljil zgolj z učenjem v šoli, koncept, ki je predpisal obvezno osnovno šolo in uredil šole srednje, višje in visoke stopnje, ter s tem zbudil prepričanje, da po končanju katerekoli stopnje šol učenje ni več potrebno. Mnogi so že po končani osnovni šoli olajšano ugotovili, da jim ne bo več potrebno "drgniti šolskih klopi". To je koncept, ki je, s stališča učenja, naš čas oz. življenje grobo shematično delil na začetni čas "mukotrpnega" šolskega življenja in na preostali čas "brezskrbnega" življenja, kajti šolske klopi, učne knjige, izpiti itd. so ostali za vedno za nami.

Če se je še pred desetletji dalo v šoli, vključno z univerzo, naučiti določenega poklica za celo življenje, tega že danes ni več mogoče, jutri pa bo še manj. Strokovnjaki opozarjajo že dalj časa, da se znanost razvija tako hitro, da zlasti v tehničnih poklicih vsako leto zastari okrog 20% - 25% znanja, kar pomeni, da bi - brez obnavljanja znanja - v štirih do petih letih, torej v času dodiplomskega šolanja, ne bili sposobni več opravljati zahtevnejšega poklica.

Seveda že nekaj časa pri nas ni več stanje takšno, da bi imeli ločena dva svetova: enega s šolskim učenjem in drugega brez učenja in brez šole. Že pred leti smo na univerzi ob razpravah o reformi visokošolskih programov poudarjali potrebo po stalnem (permanentnem) izobraževanju. Na fakultetah so se na različne načine odzivali na to potrebo. V glavnem pa so povsod vedeli, da bodo svoje diplomante morali od časa do časa opremiti z novimi svežimi znanji. Šlo je za sistem periodičnih osvežilnih seminarjev za lastne diplomante.

Toda sedaj je šel razvoj očitno že naprej. Ideja o permanentnem izobraževanju postaja organizirano gibanje za vseživljenjsko učenje (lifelong learning).

Značilnost tega sodobnega razvoja se kaže predvsem v dveh smereh.

Prva smer razvoja. Prišlo bo do nadaljnjih sprememb v konceptih šolanja, v organizaciji in v izobraževalnih programih posameznih stopenj šolanja, zlasti na univerzah. Pojavlja se geslo, da bo 21. stoletje, v katerega bomo pravkar vstopili, stoletje učenja. Pravijo, da bo "informacijsko revolucijo" mogoče premostiti le z "revolucijo učenja".

Učenje prihaja v središče človekovega zanimanja:

- po eni strani zaradi spoznane nujnosti, da brez učenja ne bo mogel niti posameznik biti uspešen, niti ne bo mogoč napredek družbe,
- po drugi strani pa zaradi filozofske predpostavke, da človek z učenjem izpolnjuje smisel svojega življenja, kakor ga izpolnjuje s svojim delom, kar kaže na organsko povezanost med učenjem in delom in nas privede do prvo omenjenega spoznanja.

Vseživljenjsko učenje se kaže kot nujnost z obeh omenjenih zornih kotov: s prvega zaradi nezaustavljivega znanstvenega in tehnološkega napredka, z drugega zornega kota pa zaradi neposredne težnje po višji kvaliteti življenja.

Iz tega se vidi izhodiščna razlika med seminarji oz. tečajji, na katerih se za aktivno populacijo predstavijo nova znanja in tehnologije, in tretje univerzno, ki privablja precejšnje število upokojencev oz. zainteresirane populacije: prvi potrebujejo osvežitev in poglobitev svojega poklicnega znanja, ker bi brez tega izpadli iz delovnega procesa, drugi pa si z novim znanjem želijo izboljšati predvsem kvaliteto življenja.

Seveda pojma kvalitete življenja ni mogoče omejevati samo na generacijo, ki se uči na tretji univerzi, saj se vsakomur, ki zaradi višjega znanja dobi višjo plačo in napreduje na odgovornejše mesto, zboljša kvaliteta življenja. Vendar pa je kvaliteta življenja pri "generaciji tretje univerze" sama po sebi motiv, medtem ko je pri aktivni populaciji kvaliteta življenja rezultat oz. "stranski produkt" spoznane nujnosti posameznika, da bi brez več znanja izpadel iz tekme z drugimi.

S tem pa pridemo do vpašanja **motivacije**. Navedeno spoznanje oz. dejstvo namreč kaže, da je za uveljavljanje koncepta vseživljenjskega učenja poleg organiziranega delovanja vseh zadevnih institucij, ki odločajo (oz. ki bodo odločali) o izobraževalnih programih vseh stopenj, odločilnega pomena prav motivacija. Razvijati je potrebno različne mehanizme za spodbujanje in sproščanje motivacije za učenje na vseh stopnjah šolanja.

Glede na navedene spremembe v šolskem sistemu, zlasti glede na ugotovitev, da šola ne more dati znanja za opravljanje zahtevnejšega poklica za vse življenje in glede na spoznanje, da šola ne more imeti monopola v izobraževanju, se postavlja vprašanje, ali ima šola lahko ključno vlogo pri uresničevanju koncepcije vseživljenjskega učenja. Po mojem jo ima. Še vedno ostane ključ rešitve v šoli. Če namreč šola zbudi veselje do učenja, to brez velikih življenjskih razočaranj in travmatičnih procesov privede do spoznanja, da postaja že v bližnji prihodnosti učenje pogoj za preživetje. V tem pa je tudi eden od pomembnih vzvodov za osebno motivacijo za učenje.

Drug smer razvoja. Gibanje za vseživljenjsko učenje dobiva nekatere dokaj vitalne oblike organiziranja. Aktivno delujeta dve organizirani obliki gibanja za širjenje ideje o vseživljenjskem učenju: (1) Evropska pobuda za vseživljenjsko učenje (ELLI - European Lifelong Learning Initiative) in (2) Svetovna pobuda za vseživljenjsko učenje (WILL - World Initiative for Lifelong Learning). Pred dvema leti je bila v Rimu prva svetovna konferenca o vseživljenjskem učenju, letošnje leto je Evropska zveza proglasila za leto vseživljenjskega učenja. Unesco pripravlja prihodnje leto mednarodno konferenco o učenju odraslih, pripravljajo tudi proglasitev svetovnega dneva vseživljenjskega učenja itd.

To gibanje dobiva vse večjo podporo s strani mednarodnih institucij, v posameznih državah pa vlade neposredno podpirajo idejo vseživljenjskega učenja. Kot pozitivne primere navajajo zlasti Veliko Britanijo in Japonsko.

Vse te organizirane pobude, med katerimi je najbolj prodorna Evropska pobuda (ELLI), bodo sprožile in pospešile aktivnosti znotraj ustreznih institucionalnih oblik evropske zveze in svetovne organizacije ter zadevnih skladov (n.pr. Unesco, PHARE, Evropski socialni sklad itd.).

Tudi v Sloveniji so ti procesi zaznavni. Pomembno iniciativno in tudi koordinativno vlogo opravlja Andragoški center Republike Slovenije (ACS). Z njegovo pomočjo so se zadnja leta razvile številne aktivnosti po Sloveniji, številni študijski krožki, borza znanja, središča za organizirano samostojno učenje itd.

Te aktivnosti, ki se bodo obogatile še z novimi programi, bodo ustrezna osnova in spodbuda na vlado, da bo opredelila svoj odnos do te problematike oz. da bo pripravila strategijo, kako naj bi se v Sloveniji uresničeval ideal vseživljenjskega učenja.

Z združitvijo vseh subjektov, ki jih zadeva zamisel vseživljenjskega učenja, bo mogoče postopoma uresničevati cilj oz. geslo Slovenija - učeča se družba (ali dežela).

Andragoškemu centru čestitam za njegovo dosedanje uspešno delo pri propagiranju ideje o vseživljenjskem učenju in mu želim uspeha pri udejanjanju gesla "Slovenija - učeča se družba".

S tem ugotavljam, da je Teden vseživljenjskega učenja v Sloveniji od 30. septembra do 5. oktobra 1996 odprt.

dr. Ivan Kristan, predsednik Državnega zbora Slovenije

"Slovenija prehitela Nemčijo"

Iz govora Sue Cara, predstavnice NIACE iz Velike Britanije

Potem, ko je na kratko predstavila Teden učenja odraslih v Veliki Britaniji, je Sue Cara, ki je na britanskem Nacionalnem inštitutu za izobraževanje odraslih (NIACE) odgovorna za razvoj izobraževanja odraslih v lokalnih skupnostih, povedala tudi nekaj besed o slovenskem Tednu vseživljenjskega učenja. Izrazila je zadovoljstvo, da se je Slovenija tako kmalu pridružila Veliki Britaniji in drugim državam, ki so že izpeljale svoj Teden učenja odraslih ali vseživljenjskega učenja. S tem se je Slovenija uvrstila v sam vrh pri izpeljavi takšnega projekta v Evropi in v svetu; je peta država, ki ji je to uspelo. Sue Cara je še posebej poudarila, da jo veseli, da smo prehiteli Nemčijo. Prepričana je, da bodo zgledu navedenih držav, med njimi tudi Slovenije, v prihodnjih letih sledile mnoge druge. Menila je, da je naš Teden lep zgled za to, kako je treba takšno prireditev organizirati in izpeljati. Zaželela nam je uspeh pri izpeljavi letošnjega Tedna in to, da bi mu v prihodnjih letih sledili še mnogi. Na koncu pa je Sue Cara dejala: "V NIACE se veliko ukvarjamo z razvijanjem zamisli o učečem se mestu. Slovenija pa je prva, ki poskuša postati učeča se dežela."

Povzetek govora pripravil Zoran Jelenc

Govor Rudija Mogeta **ob podelitvi potrdil vodjem in mentorjem študijskih** **krožkov ter učiteljem v programih usposabljanja za** **življenjsko uspešnost**

Spoštovane gospe in gospodje,

dovolite mi, da ob priložnosti, ki jo posvečamo tistim med vami, ki ste si pridobili novo znanje zato, da ste obogatili sebe, predvsem pa zato, da boste obogatili življenja vaših sokrajanov, spregovorim nekaj besed o učenju in izobraževanju. Misli, ki se mi ob tej priložnosti porajajo, niso nove ali neznane, zdi pa se mi, da jih je treba vsake toliko časa povedati, da znova razmislimo, ali tako, kot zvenijo besede, tudi ravnamo.

Strokovnjaki označujejo prihodnje obdobje kot obdobje učenja, 21. stoletje pa kot stoletje učenja; to pomeni, da se bo vsaka družba morala nenehno učiti, da bi sledila civilizacijskim tokovom razvoja. Vir družbenega bogastva namreč ni več merljiv z dosežki fizičnega dela, temveč z intelektualnim kapitalom; to z drugimi besedami pomeni, da sta znanje in izobrazba pod določenimi pogoji vir bogastva in ekonomske in kulturne razvitosti družbe.

Razveseljivo je, da se tudi naša družba zaveda pomembnosti učenja in izobraževanja, saj je razvoj Slovenije usodno odvisen od znanja, ki lahko, ne glede na našo majhnost v geografskem pomenu, ustvari velesilo v umskem potencialu. Mislim, da ni treba posebej poudarjati, kako pomembno je znanje za razvoj naše družbe tudi zato, ker se Slovenija na novo oblikuje in spreminja na družbenem, političnem, ekonomskem, kulturnem ter drugih področjih ter si s samostojnostjo in neodvisnostjo utira pot in približuje razvitim svetovnim integracijam. Zato ni čudno, da so vprašanja izobraževanja v zadnjih petih letih tako ali drugače zmeraj pričujoča med nami. Tako smo v parlamentu povsem na novo oblikovali celoten sistem vzgoje in izobraževanja - sprejeta je bila nova zakonodaja, s katero vpeljujemo mednarodno primerljive standarde kvalitete v izobraževanje, večjo povezanost med gospodarskimi potrebami in izobraževanjem, razširjamo možnosti za učenje mladine in odraslih itn.

Sprememb in novosti je veliko, dovolite mi, da se tokrat nekoliko dlje zadržim pri izobraževanju odraslih. Po dolgih letih smo v Sloveniji znova dobili zakonsko ureditev izobraževanja odraslih. Vpeljana je razprava o nacionalno pomembnih razvojnih programih, ki jo bo sprejemal parlament in ob tem načrtoval ukrepe za uresničevanje strateško pomembnih nalog. Že zdaj je nekaj denarja iz proračuna namenjenega izobraževanju odraslih, po oblikovanju nacionalnega programa pa je mogoče pričakovati, da bo denar, ki je na voljo, izrabljen še bolj kakovostno in učinkovito.

Sistemske ukrepe pa so samo en vidik; nikakor ne bi zadostovali, če jih ne bi spremljala živahna dejavnost v stroki in v praksi. Danes, ko se svet izjemno hitro spreminja v vseh svojih razsežnostih, se čedalje bolj zavedamo, da si znanja ni mogoče pridobiti enkrat za vse življenje in da je njegovo nenehno obnavljanje neizogibna nujnost. Šola daje samo temelj, ki je potreben za nadaljnje učenje, ne daje pa znanja, ki bi veljalo za vse življenje. Zato je še posebno razveseljivo opazno povečevanje možnosti, ki so odraslim na voljo, da se lahko učimo v skladu s svojimi interesi, možnostmi in željami, skratka, da je vsem kategorijam prebivalstva omogočeno, da si pridobijo znanje, ki

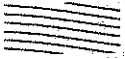
jim daje splošno razgledanost in pripomore k osebnostnem razvoju, hkrati pa jim povečuje konkurenčnost na trgu delovne sile.

Dovolite mi, da izrazim posebno zadovoljstvo, da v Sloveniji razvijamo tudi take projekte, kakršna sta projekt Študijski krožki in Usposabljanje za življenjsko uspešnost. Prvega zato, ker odraslim omogoča, da se v svojem okolju, brez šole, učitelja in učnega načrta učijo tistega, kar jih je vedno zanimalo, pa niso imeli za takó učenje nikakršnih možnosti. Največje priznanje projektu so člani krožkov, ki so številčni in ki se teden za tednom zbirajo po vaseh, trgih in mestih Slovenije zato, da bi se naučili nekaj zase in zato, da bi s pridobljenim znanjem izboljšali življenjske in bivalne razmere svojih sobivalcev. Drugi projekt, Usposabljanje za življenjsko uspešnost, je projekt, s katerim pomagamo tistim, ki jim šola ni zagotovila vsega "orodja", da bi lahko uspešno in učinkovito delovali v življenju in delu, pravimo jim funkcionalno nepismeni. Številke teh ljudi so presenetljive, nekako kažejo na nemoč šolskih sistemov v zdajšnjem obdobju. O funkcionalno nepismenih govori tudi ves razviti svet. Pomembno se mi zdi, da smo tudi mi priznali, da so taki ljudje med nami, in da smo našli moč in voljo, da jim pomagamo.

Ta teden v Sloveniji poteka Teden vseživljenjskega učenja. Poleg projektov, ki sem jih omenil, se v tem času predstavlja še drugi, prav tako pomembni, brez katerih bi bil mozaik izobraževanja odraslih pomanjkljiv. Izražam priznanje vsem, ki so s strokovnim delom, znanjem in entuziazmom pripomogli, da Slovenija v teoriji in praksi izobraževanja odraslih koraka vstric z razvitimi deželami. Da je tako, ima prav gotovo svoj delež tudi Andragoški center Slovenije, ki v teh dneh proslavlja petletnico svojega delovanja. Prav gotovo ste za uspešno delo prejeli številne čestitke, dovolite mi, da se jim pridruži tudi čestitka iz parlamenta.

Moje zadnje besede so namenjene izrecno vam, ki boste danes prejeli potrdila, da ste postali vodje ali mentorji študijskih krožkov ali učitelji v programih usposabljanja za življenjsko uspešnost. V življenju je veliko trenutkov, ki jih obdržimo v spominu zaradi njihove izjemnosti in neponovljivosti, najpogosteje pa tiste, ki nam zbujejo prijetne občutke ob naših dosežkih, za katere smo morali vložiti veliko truda, znanja, volje in našega prostega časa. Tak dan je tudi današnji: za vas, ki ste nekaj dosegli, za tiste, ki so verjeli v vas in so vas napotili v to usposabljanje in za tiste, ki vas danes morda še ne poznajo in še ne vedo, da jim boste prinesli nekaj novega, neko novo bogastvo, ko jim boste omogočali novo učenje. Tudi sam sem bil učitelj, in sem še vedno, zato naj vam povem, da jih ni tako lepih besed, s katerimi bi vam spregovoril za popotnico, kot bodo besede in zadovoljstvo tistih, ki bodo v vaših skupinah odkrivali nov svet. Moje geslo kot geslo učitelja je bilo nekoliko staromodno že v času Rimljanov, glasilo se pa je 'In pensa monumenti super vacua est, memoria nostri durabit sicut vita veruimus' ali 'Odvlač so stroški za spomenik, spomin na nas bo trajen, če smo si z življenjem to zaslužili'. Zato naj bo dovolj: čestitam vsem in vsakemu posebej za doseženi uspeh, veseli me, da je med nami toliko ljudi, ki so pripravljene storiti nekaj za naše skupno, kvalitetnejše življenje.

Rudi Moge, Predsednik Odbora za kulturo, šolstvo in šport Državnega zbora R Slovenije

Pozdrav iz Slovenske Istre v srcu Ljubljane

Letošnja slovesna podelitev potrdil novim vodjem in mentorjem študijskih krožkov ter učiteljem v programih usposabljanja za življenjsko uspešnost je bila v Tednu vseživljenjskega učenja in ob praznovanju pete obletnice Andragoškega centra Slovenije. Zato smo se še posebno potrudili, da bi ta dogodek bil čim bolj slovesen in izviren. Ker pa vemo, da je največ izvirnosti ravno med našimi sodelavci v študijskih krožkih, smo k sodelovanju povabili prizadevni mentorici študijskih krožkov s Primorskega in Krasa. In nismo se zmotili; člani študijskega krožka Beseda slovenske Istre iz Lopara z mentorico Ledo Dobrinjo so pripravili čudovit kulturni spored, kjer je beseda slovenske Istre še dolgo odmevala v naših ušesih in srcih. Člani fotografskega študijskega krožka Žarek iz Sežane z mentorico Vilmo Colja pa so prispevali fotografije slovenskega Krasa, ki so s sliko dopolnjevale pesem in besedo. Program nas je navdušil, zato smo se odločili, da ga deloma objavimo tudi za tiste, ki se slovesnosti niste mogli udeležiti. Skupaj z Ledo Dobrinjo vam pošiljamo Pozdrav iz Slovenske Istre in upamo, da boste tudi vi čutili delček lepote, miline, ljubezni in moči, ki smo jih deležni mi in naši novi sodelavci; tem je bila to najboljša popotnica za delo, kar smo jim jo lahko dali.

mag. Slavica Černoša, ACS

"Pozdrav iz Slovenske Istre"

I.

"Na Slovenskem stoji skoraj neznana deželica, malo raziskana, še manj opisovana, vendar tako bogata v svojem življenju, da bi bilo škoda, če ne bi pogledali malo v njeno dušo. Sicer potuje skozi to deželico kar precej rojakov in drugih gostov, ki se vozijo na morje. Toda nihče nima dovolj časa, da bi se ji posvetil in jo nekoliko bolje spoznal. Ta deželica je Slovenska Istra..." je zapisal Rafael Vidali v sestavku Pozdravljena, Slovenska Istra, s katerim je že pred leti razkrival kotichek domovine, iz katere prihajamo.

Njen poet Alojz Kocijančič pa:

*Ob Rižani in Rokavi
kot ob Soči in Vipavi
je slovenska kri.*

*Tod naš rod za pravde svoje
vojeval je trde boje,
klonil ni.*

*Tujec ga je hotel streti,
pesem in besedo vzeti,
strl ga ni.*

II.

O tihem življenju slovenskega kmeta, ki ima svojo govorico, navade, svoj način preživetja na robu slovanskega življenjskega prostora, ni bilo veliko slišati. V Istri so skozi zgodovino butali valovi "svetovnih" procesov. Ob koncu stoletja narodno prebujanje, nato vojna, pa fašizem, upor proti njemu in socialna revolucija. Istran je vseskozi zajemal novosti od sosedov. Po vojni so se odpirale, vsaj videti je bilo tukaj, neslutene možnosti. Delo v mestu, tovarne, šole, nova prevozna sredstva, televizija. Vse udobje sodobne družbe. Istrani z vnemo prevzemajo novosti modernizacije in zapuščajo tradicionalne načine preživetja. Za zunanji svet pa Slovenske Istre skorajda ni bilo.

III.

Za podeželje se ni zanimal nihče. V težnji za novim in boljšim, domače prebivalstvo ne vede izgublja identiteto, preden se je prav zavedelo. Sodobna arhitektura je vdiralna v kmečko okolje in pred seboj izrivala kamnite hiše. Domača govorica se je umikala novim izrazom. Vasi so hitro izgubljale videz, nekatere so se izgubile v predmestno naselje.

IV.

Ko je imel človek vse, ko se je zdelo, da je končno dosegel vse, česar njegovi starši niso mogli imeli, ko se je zdelo, da so stare navade, stari vzorci, stari vzdevki nepotrebna šara preteklosti, z enako močjo udari novo vprašanje: kdo sem. Nenadoma se zavejo, da z nekritičnim sprejemanjem novega, pometajo in brišejo svojo preteklost in korenine, svoje temelje preživetja.

Napredek je zašel v resno krizo in ljudje so se ustavili. Začeli so se obračati k sebi, iskali odgovorov doma in pri svojih prednikih. Nenadoma so se preostale kamnite hiše zazdele prava vrednota. Začeli so raziskovati preteklost, pisati domoznanske knjige in zgodovinske spise. Z veliko vnemo iščejo stare glasbene motive, glasbeniki jih predelujejo in predvajajo. Na novo se obudijo stara društva. Prebudi se duh dedov, stari načini reševanja problemov, vsa iznajdljivost. Poeti še rišejo trpkost in ponižanje, hkrati se slišijo glasovi:

"Ne bom tožil, toliko nas bodo ljudje razumeli, kolikor bomo mi razumeli druge..."
Najbolj smeli vidijo, sloneč na tradiciji, nove možnosti razvoja.

V.

V ta val se vključi delo v študijskih krožkih. Mogoče ni naključje, da so teme pri nas obarvane domoznansko. Iz lastne dediščine ustvarjati v jutrišnji dan. Kaj narediti v svoji vasi, kako jo polepšati, poiskati njene posebnosti. Ljudje začutijo moč svoje kulture. Ta neoprijemljiva moč je tisto, kar jih dvigne iz udobja naslanjača, da se napatijo, čeprav utrujeni po celodnevem delu na carinskem uradu, špediciji, tovarni ali v Trstu na srečanju, kjer se zbira, zapisuje in načrtuje.

VI.

Ustvarjalci, kot Nelda Štok Vojska, iz svojega ljudstva zajemajo nove snovi in navdiha. Na še nepreorani ledini, Trmuni, so zaorane prve Brazde, na dan privrejo stari vrelci ustvarjalnosti, ki so spali. Obudijo se stare modrosti, zakladnice izkušenj in človeške energije, aktiviranje tihih rezerv, ki smo jih potisnili, ker jih moderni časi niso potrebovali. V reke ljudske energije se zlijejo mnogi potoki, vsi podzemni vrelci človeške ustvarjalnosti. In se zdi, da so korenine globlje pognale in se močnejše oprijele zemlje in sokovi so močnejše napolnili vsako vejo.

Istra je postala lepa. Osvojila je marsikaterega gosta, kot Dominika Bizjaka, katerega motive si ogledujemo, in ki je v glasilu študijskega krožka Beseda Slovenske Istre v pesmi Istra zapeljivka, zapisal:

*Nisem vedel, da boš tudi mene zapeljala,
ljuba, draga, Istra moja!
S čim? Kako? Zakaj?
Z milino, vedrostjo, sivino,
z vinogradi in bori,
vonjavo paš in posejanih njiv...*

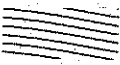
VI.

S tem se je obogatil tudi slovenski narod. Barve narodne identitete so močnejše, večji so kontrasti in slika je bogatejša. Ne bomo ponavljali, ko se narod svojih korenin zave. Rajši bomo rekli, država, ki se zave korenin svojega naroda. Ki mu da na voljo sredstva in pomoč, da ljudstvo ne poreže svojih korenin, ko hoče dalje, v novo, v svet. In se zdi, da se drevo ne le oprime zemlje, veje se mogočno širijo v nebo, ne bojijo se burje in ne bojijo se svojih vej preplesti s sosednjim drevesom.

VII.

Člani študijskega krožka Beseda Slovenska Istra, ki današnjo slavnostno podelitev bogatijo z besedo ter sliko in skupina Kantadori s pesmijo ponazarjajo le delček bogatstva, kakršno s takimi prizadevanji, ki jih predstavlja organizator, vsak dan odkrivamo in povečujemo.

Leda Dobrinja, Lopar

Dan ljudskih univerz, 4. oktober 1996
**Odprtje in uvodni nagovor župana
Ljubljane, dr. Dimitrija Rupla**

Spoštovane gospe, spoštovani gospodje, spoštovana poslanka, spoštovani direktorji, direktorice, pedagogi!

Vesel sem, da lahko nagovorim ta vaš današnji sestanek. Mislim, da je eden poglavitnih problemov naše države, da ne govorim o našem mestu, morda za naše mesto velja to, kar velja za to državo, nekoliko manj, pa vendarle. Poglavitni problemi naše države so še vedno neznanje, nekultura, brezbržnost in druge reči, ki so povezane z nezadostno informiranostjo in nezadostnim znanjem ljudi, kar zadeva najpomembnejše procese v življenju na občinski, mestni in državni ravni.

Zdravilo proti nekulturi, proti neznanju, proti nezainteresiranosti, proti brezbržnosti je seveda znanje, in to zdravilo proizvajate natanko na tem mestu, v okviru organizacije, ki se ji reče Zveza ljudskih univerz.

Države, ki so danes najuspešnejše, pošiljajo 50 odstotkov svojih generacij v šole, na visoke šole, višje šole, jih izobražujejo na univerzitetni ravni. Naša država še vedno pošilja na univerzo po znanje premalo ljudi, odstotek, ki je v našem sistemu deležen bonitetnega študija, je prenizek. Če hočemo stopiti v korak z drugimi najbolj modernimi in najrazvitejšimi državami seveda potrebujemo drugačno politiko, seveda potrebujemo nekaj več denarja za to, da bi ljudje več vedeli, več znali in da bi se univerzitetno izobraževali.

V Sloveniji potrebujemo ljudsko univerzo, univerzo, ki bo ljudska, potrebujemo organizacije ali pa inštitucije, ki bodo v resnici popularizirale znanje kar najširše. Potrebujemo veliko tovarno znanja v vsakem kraju, vsaki občini, vsepovsod po državi in žal moram reči, da se s tem še premalo ukvarjamo in smo premalo odločni in premalo trmasti, da bi imeli več uspehov. Bojim se, če ne bomo bolj trmasti, bolj vztrajni pri izobraževanju Slovencev za novo tisočletje, za tiste stvari, ki nas čakajo okrog leta 2000 in po njem, da bomo nazadovali in jaz seveda tu pri tem podjetju, ki se mu reče napredek, vesplošni napredek naše države, vidim veliko vlogo vaše organizacije.

Seveda sem vesel in zadovoljen, da lahko danes na začetku tega vašega sestanka izrazim svoje spoštovanje in seveda strinjanje s temi vašimi navori, ki vendarle pomenijo ali ki so pomenili že v preteklosti in bodo še bolj pomenili v prihodnosti to, da najdemo v čim več predelih naše družbe načine in metode uresničevanja koncepta vseživljenjskega izobraževanja.

Vseživljenjsko izobraževanje pomeni, da tudi takrat, ko končamo šole, ne nehamo misliti na pridobivanje novih informacij, novega znanja, ampak nas to izobraževanje in ta odprtost, radovednost za novo znanje ves čas spremljajo.

V utemeljitvi sklepa Evropske zveze, ko je bilo razglašeno leto 1996 za leto vseživljenjskega učenja, je zapisano, da se prav tako želi Evropa spoprijeti z izzivi 21. stoletja. Prav z učenjem, vse bolj ljudskim čim širšim izobraževanjem in učenjem, se pridobijo informacije, znanje in tako naprej.

